

ХУЛОСАИ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-089-и назди Институтуи фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисос

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори шурои диссертатсионӣ аз 29 сентябри соли 2026, № 6

Барои сазовор донишгари Қудратова Мавлуда Нурулдиновна, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020100 – Фалсафа (6D020106 – Фалсафаи иҷтимоӣ).

Диссертатсияи Қудратова Мавлуда Нурулдиновна дар мавзӯи «Ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020100 – Фалсафа (6D020106 – Фалсафаи иҷтимоӣ) ба ҳимоя санаи 15.07.2026 таҳти №21 дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-089-и назди Институтуи фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33) (Фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 январи соли 2025, №46 ш/д), қабул гардидааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ Қудратова Мавлуда Нурулдиновна соли 2017 Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакиро аз рӯйи ихтисоси «Забон ва адабиёти тоҷик» дар зинаи бакалавриат ва соли 2019 аз рӯйи ҳамин ихтисос дар зинаи магистратура хатм кардааст. Айни ҳол дар вазифаи муаллими калони кафедраи фалсафаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ фаъолият менамояд.

Қудратова Мавлуда Нурулдиновна зинаи докторантураи PhD-ро солҳои 2019-2022 дар кафедраи фалсафаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ гузаронидааст (фармоиши ректори донишгоҳ аз 30 августи соли 2019, №1219 дар бораи қабул ва аз 30 июни соли 2022, №147 дар бораи хатми зинаи мазкур). Имтиҳонҳои маҷмуиро аз рӯйи ихтисос супоридааст; фарқияти таълимӣ аз рӯйи ихтисоси 6D020100 – Фалсафа (6D020106 – Фалсафаи иҷтимоӣ) тибқи фармоиши ректори донишгоҳ аз 10 феввали соли 2026, №45 супорида шуда, 5 марти соли 2026 варақаи инфиродии имтиҳонӣ дода шудааст.

Диссертатсия дар кафедраи фалсафаи Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ» иҷро шудааст.

Мавзуи диссертатсия ва роҳбари илмӣ дар Шурои олимони донишгоҳ тасдиқ гардидаанд. Диссертатсия дар ҷаласаи кафедраи фалсафаи донишгоҳ аз 28 мартӣ соли 2026 (суратҷаласаи №7) муҳокима гардида, ба ҳимоя тавсия шудааст; ҳулосаи донишгоҳ 3 апрели соли 2026 аз ҷониби ректор тасдиқ гардидааст.

Роҳбари илмӣ: Қурбонов Абдурахмон Шерович – доктори илмҳои фалсафа, профессори кафедраи онтология ва назарияи маърифати факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

Азимзода Марям Мир – доктори илмҳои фалсафа, дотсент, мудири кафедраи фанҳои ҷомеашиносии МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино»;

Рачабализода Файзали Рачабали – номзади илмҳои фалсафа, дотсенти кафедраи фанҳои ҷомеашиносии Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ ба диссертатсия тақризҳои мусбат додаанд.

Муассисаи пешбар – Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Тақризи муассисаи пешбар – Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби раиси ҷаласа ва таъхисгар – номзади илмҳои фалсафа, дотсент, мудири кафедраи фалсафа ва фанҳои гуманитарии факултети дипломатия ва сиёсат Қодиров Зоҳир Қодирович ва котиби ҷаласа – номзади илмҳои таърих, дотсент Қодиров Довар Саидаллоевич имзо гардида, дар ҷаласаи кафедраи мазкур аз 4 сентябри соли 2026 (суратҷаласаи №2; иштирок доштанд 17 нафар, тарафдор – 17 нафар, зид ва бетараф – нест) муҳокима ва қабул шуда, аз ҷониби ректори Академия, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Сафарзода Д.Ҷ. 7 сентябри соли 2026 тасдиқ гардидааст. Дар тақриз қайд карда мешавад, ки диссертатсияи Қудратова Мавлуда Нуриддиновна дар мавзуи «Ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ)» таҳқиқоти мукамал, дорои сохтори ягона, қори мустақилона анҷомёфта ва дорои наwgонии илмӣ буда, мазмуни автореферат бо диссертатсия қомилан мувофиқ аст.

Қудратова Мавлуда Нуриддиновна доир ба мавзуи диссертатсия 12 қори илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп намудааст. Инчунин, доир ба масъалаҳои мавзуи диссертатсионӣ дар конференсияҳои илмии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ баромад намудааст, ки маводи онҳо ба нашр расонида шудаанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва ҳулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмии муаллиф инъикос ёфтаанд:

Рӯйхати интишороти илмӣ довталаби дараҷаи илмӣ

I. Мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд:

[1-М] Қудратова М.Н. Мафҳум ва моҳияти таҳаммулпазирӣ дар илмҳои ҷомеашиносӣ // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. – Душанбе, 2023. – №4. – С. 140–146.

[2-М] Қурбонов А.Ш., Қудратова М.Н. Маориф ҳамчун муҳити ташаккули таҳаммулгароӣ: нигариши иҷтимоӣ ва фалсафӣ // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2025. – №8. – С. 106–118.

[3-М] Қудратова М.Н. Мафҳуми таҳаммулпазирӣ дар шароити деформатсияи иҷтимоӣ: таҳлили фалсафӣ ва методологӣ // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2025. – №9. – С. 175–186.

[4-М] Қудратова М.Н. Ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон: таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2026. – №5. – С. 187–193.

II. Мақолаҳо ва фишурдаҳои маърузаҳо дар маводи конференсияҳо:

[5-М] Қудратова М.Н. Муҳиммияти идеологияи миллии барои Тоҷикистони рӯ ба инкишоф // Маводи конференсияи илмӣ-назариявӣ бахшида ба «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ». – Кӯлоб, 2020. – С. 35–38.

[6-М] Қудратова М.Н. Толерантность: генезис, виды и формы // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ «Ҷояи таҳаввулотгароии умумиҷаҳонӣ дар фалсафа ва илми муосир». – Кӯлоб, 2020. – С. 74–81.

[7-М] Қудратова М.Н. Асосҳои фарҳанги иҷтимоии идеяи таҳаммулпазирӣ дар фалсафаи адабиёти классикии тоҷик // Маводи конференсияи илмӣ-назариявии ҳайати профессорону омӯзгорон ва донишҷӯён оид ба натиҷагирии корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ дар соли 2022 ва вазифаҳо барои соли 2023. – Кӯлоб, 2023. – С. 447–448.

[8-М] Қудратова М.Н. Толерантность и правовое сознание в условиях глобализации: вызовы и пути развития // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ «Масъалаҳои мубрами маърифати ҳуқуқӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ: дастовард ва дурнамо». – Кӯлоб, 2024. – С. 187–191.

[9-М] Қудратова М.Н. Процессы модернизации и влияние глобализации на культуру толерантности в XXI веке // Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ бахшида ба 30-солагии Ҳизби Халқии

Демократии Тоҷикистон, 30-солагии Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва «Соли маърифати ҳуқуқӣ – 2024». – Кӯлоб, 2024. – С. 297–302.

[10-М] Қудратова М.Н. Асосҳои антропологии таҳаммулпазирӣ // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ. – Кӯлоб, 11 апрели 2025.

[11-М] Қудратова М.Н., Курбонова Ш.М. Толерантностъ как социально-философский принцип в антропологическом учении Фахриддина Розии // Маводи конференсияи илмӣ-назариявии «Илм ва маориф ҳамчун заминаи таҳкими амнияти миллӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ». – Кӯлоб, 2025. – С. 80–82.

[12-М] Қудратова М.Н. Таҳаммулпазирӣ дар заминаи тағйирёбии сохторҳои иҷтимоӣ: таҳлили фалсафӣ ва методологӣ // Маводи конференсияи илмӣ-назариявии «Илм ва маориф ҳамчун заминаи таҳкими амнияти миллӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ». – Кӯлоб, 2025. – С. 82–94.

Ба автореферати диссертатсия аз ҷониби шахсони зерин тақриз навишта шуда, ба шурои диссертатсионӣ пешниҳод гардидаанд:

1. Зиёева Зебониссо Идибековна – номзади илмҳои фалсафа, ходими калони илмӣ шӯбаи фалсафаи фарҳанги Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва эрод надорад.

2. Арбобзода Б. – номзади илмҳои фалсафа, мудири кафедраи сиёсатшиносӣ ва идораи давлатии Донишгоҳи давлатии Данғара. Тақриз мусбат аст ва эрод надорад.

3. Назархудоева Л.Т. – номзади илмҳои фалсафа, дотсенти кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносии Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М. Назаршоев. Тақриз мусбат аст ва эрод надорад.

Дар тақризҳо таъкид мегардад, ки автореферат мазмуни асосии диссертатсияро пурра инъикос намуда, ба талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ» (фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493) ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ҷавобгӯ мебошад.

Муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, интихоб ва таъин гардидаанд. Интихоби муқарризони расмӣ бо он асоснок карда мешавад, ки Азимзода М.М. ва Раҷабализода Ф.Р. мутахассисони соҳаи фалсафаи иҷтимоӣ буда, дар самти мавзӯи диссертатсия – масъалаҳои арзишҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ, ҷомеаи шахрвандӣ, ваҳдати миллӣ ва таҳаммулпазирӣ –

таълифоти илмӣ доранд. Интихоби муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки кафедраи фалсафа ва фанҳои гуманитарии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаҳои фалсафаи иҷтимоӣ, суботи иҷтимоӣ, идоракунии давлатӣ ва муносибатҳои давлат бо ҷомеаи шаҳрвандиро таҳқиқ менамояд, ки бо мавзӯи диссертатсия иртиботи бевосита доранд.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи доктараби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

- моҳият ва мазмуни таҳаммулпазирӣ ҳамчун категорияи фалсафаи иҷтимоӣ ва механизми худнигоҳдорӣ ва рушди устувори ҷомеа асоснок карда шуд;

- асосҳои назариявӣ ва методологияи таҳлили фарҳанги таҳаммулпазирӣ бо таъба ба равиши фаъолиятӣ ва арзишӣ муайян гардиданд;

- заминаҳои иҷтимоӣ-таърихӣ ва сиёсии ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар марҳалаи муосири давлатдорӣ милли мушаххас гардонида шуданд;

- паёмадҳои ҷаҳонишавӣ, афзоиши муҳочират ва гуногунрангии этникӣ-динӣ ба таҳаввули арзишҳои таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ошкор карда шуданд;

- нақши сулҳу ваҳдати милли ҳамчун шартӣ бунёдии ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон аз ҷиҳати иҷтимоӣ-фалсафӣ асоснок гардид;

- саҳми мероси фарҳангии тоҷику форс ва анъанаҳои ахлоқӣ-маънавии милли дар ташаккули шуури таҳаммулпазир нишон дода шуд;

- фарҳанги таҳаммулпазирӣ ба сифати омили асосии субот, ҳамгироии иҷтимоӣ, ташаккул ва рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ баррасӣ гардид;

- нақши ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, механизмҳои иҷтимоишавӣ ва ҳамкориҳои байни гурӯҳҳои иҷтимоӣ дар рушди фарҳанги таҳаммулпазирӣ муайян карда шуд.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот. Мақсади асосии кори диссертатсионӣ таҳқиқи моҳият, хусусиятҳо ва омилҳои ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ва муайян кардани нақши он дар таъмини суботи иҷтимоӣ ва рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ мебошад. Барои ноил гардидан ба мақсади гузошташуда иҷрои вазифаҳои зерин зарур шуморида шудааст:

- таҳлили мафҳум ва моҳияти фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар фалсафаи иҷтимоӣ;

- муайян ва омӯختани сарчашмаҳои назариявӣ ва методие, ки дар онҳо ба ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ таваҷҷуҳи хоса дода мешавад;

– асоснок кардан ва муқоисаи заминаҳои иҷтимоӣ таърихӣ ва сиёсии ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон;

– пайгирӣ ва нишон додани таъсири равандҳои ҷаҳонишавӣ ба арзишҳои, ки дар заминаи ташаккул ва рушди фарҳанги таҳаммулпазирӣ қарор доранд;

– илман асоснок кардани нақши фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар таҳкими ваҳдати миллӣ ва суботи иҷтимоии ҷомеаи муосири Тоҷикистон;

– мушаххас нишон додани аҳаммияти фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Аҳаммияти назариявии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки натиҷаҳои он фаҳмиши илмиро оид ба фарҳанги таҳаммулпазирӣ ҳамчун падидаи иҷтимоӣ фалсафӣ ғанӣ гардонида, заминаи назариявии омӯзиши минбаъдаи масъалаҳои суботи иҷтимоӣ, ҳамгироии миллӣ ва рушди ҷомеаи шаҳрвандиро таҳким мебахшанд. Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки хулосаҳо ва тавсияҳои диссертатсия метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, муассисаҳои таълимӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ ҷиҳати таҳкими фарҳанги таҳаммулпазирӣ ва пешгирии низоъҳои иҷтимоӣ, ҳангоми таҳияи барномаҳо ва стратегияҳои давлатӣ, дар тарбияи шаҳрвандии ҷавонон, ҳангоми таҳияи курсҳои таълимӣ аз ҷанҳои фалсафа, ҷомеашиносӣ, фарҳангшиносӣ, сиёсатшиносӣ ва ахлоқ, инчунин дар фаъолияти воситаҳои ахбори омма истифода шаванд.

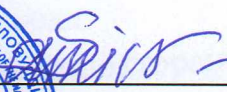
Асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқот. Асосҳои назариявии таҳқиқотро консепсияҳои фалсафаи иҷтимоӣ, назарияҳои гуманизм, плюрализм, ҷомеаи шаҳрвандӣ ва муколамаи фарҳангҳо ташкил медиҳанд. Дар диссертатсия осори мутафаккирони классикӣ – «Ахлоқи Никомах»-и Арасту, «Рисолаҳои фалсафӣ»-и Форобӣ, «Тадбири манзил»-и Ибни Сино, «Маснавии маънавӣ»-и Ҷалолиддини Балхӣ, «Ман ва Ту»-и М. Бубер, «Рисола дар бораи таҳаммул»-и Ф. Волтер, таҳқиқоти муҳаққиқони Ғарбу Русия (Л.В. Баева ва Л.Я. Подвойский, Н.Н. Жердева, В.М. Золотухин ва дигарон), муҳаққиқони эронӣ ва афғонистонӣ, инчунин қорҳои олимони ватанӣ (М.А. Баҳоваддинов, М. Диноршоев, К. Олимов, С.Х. Раҳимов, А. Муҳаммадхоҷаев, У.Х. Идиев, Н.Д. Маҳмадизода, монографияи коллективии «Ташаккули ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон: ҳолат, омилҳои рушд ва дурнамо» зери таҳрири Ш. Шоисматуллоев ва дигарон) ва асарҳои бунёдии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Тоҷикон дар оинаи таърих. Аз Ориён то Сомониён», «Ҷеҳраҳои мондагор», «Забони миллат – ҳастии миллат» истифода шудаанд. Дар раванди таҳқиқот методҳои таҳлил ва

синтез, индуксия ва дедуксия, усули таърихию мантиқӣ, усули муқоисавӣ, таҳлили концептуалӣ ва категориявӣ, усули умумисозии илмӣ, инчунин равишҳои фаъолиятӣ ва арзишӣ истифода шуда, таҳқиқот ба принципҳои объективият, илмий, пайдарпайии мантиқӣ ва робитаи назария бо амалия асос ёфтааст.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ. Саҳми шахсии докталаб дар интихоби мавзуи диссертатсия, муайян намудани мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ, таҳияи концепсияи илмӣ, муайян намудани объект ва предмети таҳқиқ, ҷамъоварӣ ва таҳлили маводи назариявӣ, коркарди хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ ифода меёбад. Дар раванди таҳқиқот докталаб бори аввал дар илми иҷтимоӣ-фалсафии тоҷик масъалаи ташаккули фарҳанги таҳаммулпазирӣ дар ҷомеаи муосири Тоҷикистонро ҳамчун падидаи низоми иҷтимоӣ-фарҳангӣ ба таври комплексӣ таҳлил намудааст. Хулосаҳо ва тавсияҳое, ки дар диссертатсия пешниҳод шудаанд, натиҷаи пажӯҳиши мустақилонаи муаллиф мебошанд.

Ҷаласаи шурои диссертатсионӣ аз таърихи 29 сентябри соли 2026 дар бораи сазовор донишани Қудратова Мавлуда Нуруддиновна ба дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D020100 – Фалсафа (6D020106 – Фалсафаи иҷтимоӣ) қарор қабул намуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ 13 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 5 нафар. Аз 13 нафар иштирокчиён, ки дар ҷаласаи шурои диссертатсионӣ ҳозир буданд, овоз доданд: тарафдор – 13 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

Муовини раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои фалсафа, профессор  / Самиев Б.Ҷ.

Котиби илмӣ шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои фалсафа, дотсент  / Курбоншоев И.Ҷ.

29.09.2026